

REZUMATE

Volumul XVI, Nr. 1 (31) /2025

Articole științifice

TEORIE, ISTORIE ȘI CRITICĂ LITERARĂ

Brutalitate și trădare: actul traducerii ca mecanism de explorare a colonialismului în romanul

Babel, or the Necessity of Violence de R. F. Kuang

Cătălina-Diana Teliban

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.1

Rezumat:

În acest articol explorez modurile în care conceptul de *traducere* este folosit în romanul *Babel, or the Necessity of Violence* scris de R. F. Kuang, o operă de ficțiune speculativă care explorează relațiile coloniale dintre Marea Britanie și China în secolul al nouăsprezecelea, argumentând că acesta are scopul de a facilita înțelegerea colonialismului și a esenței sale distructive. Mai exact, folosesc metodologia curentului *critical race theory* și *critical race narratology* pentru a demonstra în primul rând că romanul aparține categoriei de *counterstorytelling* din literatura etnică, iar apoi continui prin a identifica și demonstra modurile în care conceptul de traducere este folosit asemeni unui mecanism literar, permițând recentrarea în istorie prin intermediul fantasticului și, la nivel metaforic, oglindind perspectivele personajelor despre colonialism, încredere interculturală și apartenență la comunitate. Astfel, argumentez că actul de traducere devine un mecanism de explorare a temelor propuse de roman, atât intrinsec prin personajul principal, cât și extrinsec, prin intermediul lumii și al sistemului de magie construit cu ajutorul traducerii, reușind, totodată, să exploreze cum consecințele acestor ipostaze traumatizante se reflectă în psihicul personajului principal.

Cuvinte-cheie: *counterstorytelling*, *critical race narratology*, literatura asiatic-americană, literatura recentă, colonialism

Corpul în ruină: ecouri ale Primului Război Mondial în estetica modernă și avangardistă

Alexandru Foitoș

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.2

Rezumat:

Acest articol analizează modul în care experiența tragică a Primului Război Mondial a transformat profund reprezentările artistice ale corpului uman în estetica modernă și de avangardă, în special în literatura română și în artele vizuale europene. Impactul devastator al războiului a generat o criză a corporalității, reflectată în imagini ale corpului desfigurat, fragmentat și vulnerabil. Aceste reprezentări vizuale au fost exprimate prin imagini radicale ale corpului în estetica (radical) modernă și de avangardă. Vulnerabilitatea corpului uman a fost corelată cu consecințele catastrofale ale experienței războiului.

Scriitori români de avangardă precum Tristan Tzara, Ilarie Voronca sau Ion Vinea, alături de artiști europeni precum Otto Dix sau George Grosz, au răspuns prin imagini radicale ce au contestat formele tradiționale și au exprimat trauma psihologică a unei epoci deziluzionate.

Printr-o lectură atentă a jurnalului de război al lui Alexandru Daia, *Eroi la 16 ani*, articolul ilustrează experiența viscerală a războiului și suferința corporală pe care aceasta a presupus-o, legând-o direct de motivele

avangardiste ale haosului, decăderii și crizei existențiale. Articolul susține că războiul a determinat o schimbare profundă atât în literatură, cât și în artă, în care corpul a devenit un simbol central al fracturilor modernității, situat la intersecția dintre trauma personală și revolta estetică colectivă.

Ororile războiului, alături de reacțiile artistice radicale ale scriitorilor de avangardă, subliniază fragilitatea corpului uman și vulnerabilitatea sa persistentă, marcând o transformare semnificativă în înțelegerea corporalității în expresiile artistice moderne.

Cuvinte-cheie: avangarda românească, modernitate, Primul Război Mondial, vulnerabilitate, corporalitate

De la Brontë la Ishiguro: evoluția distopică a motivului internatului

Somaye Sharify

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.3

Rezumat:

Studiul de față își propune să analizeze spațiul narativ din romanul *Never Let Me Go* de Kazuo Ishiguro, văzut ca un element central ce facilitează conexiuni interpretative cu operele literare clasice, în contextul evidențierii dimensiunii sale distopice. Pornind de la conceptele discursive dezvoltate de Michel Foucault, cercetarea susține că *Never Let Me Go* transformă motivul tradițional al internatului – prezent în romane precum *Jane Eyre* sau *David Copperfield* – într-o instituție biopolitică orientată spre supraveghere, îngrijire și control. Studiul va examina identitățile configurate de acest tip de instituție, alături de rolurile și comportamentele pe care personajele le pot adopta sau impune altora. Așa cum va fi demonstrat, aceste identități construite discursiv sunt întreținute printr-o „perspectivă medicală” ce reduce personajele de la statutul de ființe umane la simple sisteme de organe, obiect al observației, examinării și clasificării. Concluziile sugerează că *Never Let Me Go* poate fi citit ca o alegorie a modului în care instituțiile moderne utilizează discursurile pentru a normaliza forme subtile de violență și pentru a suprima autonomia individuală, sub pretextul progresului și al necesităților existențiale.

Cuvinte-cheie: bildungsroman, instituție, discurs, identitate de subiect, perspectivă

De la războiul sexelor la cunoașterea de sine în *Scorpio* de Anne Tyler

Florica Bodiștean

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.4

Rezumat:

Studiul analizează romanul lui Anne Tyler, *Vinegar girl*, ca rescriere în narativ a cunoscutei comedii shakespeariene *Îmblânzirea scorpiei*, parte a proiectului Hogarth–Shakespeare, demarat în 2015. Sunt urmărite două paliere pe care inovează rescrierea scriitoarei americane: modificările discursive datorate schimbării modului (de la *mimesis* la *diegesis*, în sens aristotelic) și cele ce țin de recontextualizarea subiectului și de infuzarea unui ethos contemporan, post-feminist. Anne Tyler pune accentul nu pe subminarea viziunii misogine, care i s-a imputat lui Shakespeare, ci pe relația personajului feminin cu propriul sine, pe care îl descoperă prin „celălalt”, celălalt sex. Romanul dă o replică actuală imaginarului tradițional al luptei pentru dominație dintre sexe propunând formula „asemănării în diferență” ca *modus vivendi* în cuplu, dar și într-un orizont mai larg, socio-cultural.

Cuvinte-cheie: Shakespeare, Anne Tyler, *Scorpio*, rescriere, transmodalizare, femeia-scorpie, post-feminism, imigrant

Referențialitate culturală și conceptuală în teoriile lui Virgil Nemoianu

Ionuța Natalia Munteanu – Iorga

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.5

Rezumat:

Potrivit lui Virgil Nemoianu, evoluția gândirii ne obligă să socotim literatura ca fiind interconectată cu schimbările de percepție care se realizează pretutindeni în societate și în istorie. Felul în care autorul alege să-și exprime ideile (cu echilibru și uzând de o metodică a detaliilor care amintesc de mari evenimente culturale și istorice) relevă o clasică echidistanță raportată la modificările care au loc în interiorul culturii. Profesorul român propune o reexaminare a secolelor trecute, dar și o cartografiere literară și critică care ne permite să observăm pendulările existente între fenomenologia modernității și cea a antimodernității. Acest detaliu metodologic poate fi observat în studiile dedicate romantismului minor. *Îmblânzirea romantismului* este un asemenea macrostudiu care accentuează această perspectivă a transformării culturale, a redimensionării unei epoci, dar și a estompării unei tendințe dominante perene – prezența, în textele literare, a romantismului european prin raportare la *mimesis* și *descrierea idilizantă*.

Teoreticianul Virgil Nemoianu notează faptul istoric, dar nu judecă peiorativul sau accidentele istorice, nu trasează topuri sau judecăți distructive, ci examinează și notează detalii subtile, adiacente culturii literare și filologice. Colajul cultural la care recurge profesorul Nemoianu se transformă, de cele mai multe ori, într-o hartă ce notează păreri personale, dar și o viziune de ansamblu: obiectivă, măsurând argumentativ opiniile altor specialiști din domeniul filologic. Fără doar și poate, considerăm că aceasta este, în primul rând, dovada unui echilibru intelectual pe care critica universitară europeană tinde să îl respecte; mai ales în privința metodei de lucru, a teoriilor și a investigării textului literar acest echilibru argumentativ oferă consistență teoretică.

Cuvinte-cheie: romantism degradat / minor, canonicitate, filtre istorice, delimitări conceptuale

STUDII SOCIALE ȘI EDUCAȚIONALE

Salonul, cafeneaua și arta jocurilor de cărți: configurații ale vieții sociale din perioada *sfârșitului de veac*

Smărăndița-Elena Costin

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.6

Rezumat:

Studiul de față investighează reconfigurarea practicilor de sociabilitate în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, concentrându-se asupra celor trei spații reprezentative pentru interacțiunea socială: salonul, cafeneaua și masa de joc. Aceste locuri, profund înrădăcinate în imaginarul cultural al epocii *fin de siècle*, funcționează nu doar ca scene ale *loisirului* rafinat și ale conversației urbane elevate, ci și ca veritabile arene ale manevrelor politice subtile, ale construcției identitare și ale negocierii simbolice. Prin abordarea dimensiunii performative a ritualurilor sociale și a culturii materiale conexe – modă, accesorii, arhitectură și coduri de etichetă – articolul relevă conturarea unei noi forme de *civilitate*, reflectând transformările rolurilor de gen, lărgirea sferei discursului public și redefinirea practicilor de memorie și reprezentare. Analiza situează spațiile sociabilității în contextul mai amplu al modernității emergente și al construcției identității naționale. În această paradigmă, salonul și cafeneaua devin soluri fertile pentru apariția unor noi tipologii umane și pentru afirmarea unor practici definitorii ale vieții sociale de la cumpăna secolelor, precum jocurile de cărți, învățarea limbilor străine și interiorizarea codurilor comportamentale ale vremii.

Cuvinte-cheie: sociabilitatea sfârșitului de veac, cultura salonului, cafenele, jocuri de cărți, spații simbolice, locuri ale memoriei

La masa starurilor literare

Dan Horațiu Popescu

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.7

Rezumat:

Autorul își propune să recupereze momente semnificative din istoria P.E.N. Club-ului Român, cu precădere în anii de imediat după Primul Război Mondial. Este evidențiată activitatea Consulului Român de la Londra din acea vreme, Marcu Beza. Secretarul Executiv al Centrului P.E.N. din România, Dragoș Protopopescu, este de asemenea menționat, în contextul social și cultural al participării la evenimentele P.E.N. Club-ului Englez/Internațional, din capitala Marii Britanii.

Cuvinte-cheie: P.E.N. Club Romania, Marcu Beza, Dragoș Protopopescu, P.E.N. English/International, epoca 1920.

Stereotipuri etnice și dimensiuni ale identității. Investigație cross-culturală

Tatiana Roșca

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.8

Rezumat:

Stereotipul reprezintă un mecanism complex, prin care conotațiile sociale ale calităților personale și de afaceri sunt transmise din generație în generație și chiar mai mult decât atât. Conține niște filtre ce ne permit să evidențiem caracteristicile definitorii ale subiectului; pe baza acestora putem desena imaginea persoanei care reprezintă grupul etnic. În acest context, logica cercetării se bazează pe principiul judecății de valoare, ceea ce ne-a permis să răspundem la următoarele întrebări: *Cum este percepută astăzi persoana care reprezintă etnia? Care sunt trăsăturile sale distinctive? Mediul de viață și contextul pot avea un impact asupra judecății de valoare?*. Întrebări, la care am încercat să răspundem prin reprezentările sociale ale adolescenților moldoveni imigranți din Italia și ale adolescenților moldoveni care locuiesc în Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: adolescenți imigranți moldoveni din Italia, reprezentarea grupurilor etnice, imagine stereotipă, context social, migrație

Examinarea efectelor atitudinii vorbitorilor în privința limbii engleze: o explorare contextualizată în rândul cursanților de la Institutul TVT

Gashaw Shewangizaw Woret, Alemu Hailu Anshu

DOI 10.56177/jhss.1.16.2025.art.9

Rezumat:

Competența în limba engleză este esențială pentru succesul profesional al cursanților din învățământul tehnic și profesional, însă factorii care influențează această competență în contexte tehnice rămân insuficient explorați. Studiul de față a analizat impactul atitudinilor comportamentale, cognitive și motivaționale asupra competenței în limba engleză în rândul a 46 de cursanți etiopieni din învățământul tehnic și profesional, acordând o atenție specială posibilelor diferențe de gen. Datele au fost colectate prin intermediul unui chestionar cantitativ și al unor teste standardizate de limbă. Analizele de regresie ierarhică au arătat că atitudinile au prefigurat semnificativ nivelul de competență, între acestea atitudinile cognitive având rol decisiv. Totuși, genul nu a influențat relația dintre atitudini și competență. Rezultatele subliniază importanța cultivării unor atitudini constructive pentru îmbunătățirea competenței lingvistice în rândul cursanților din domeniul vocațional. Deși acestea sunt în concordanță cu cercetările anterioare, absența efectelor diferențiate în funcție de gen indică necesitatea unei înțelegeri mai nuanțate a proceselor de achiziție a limbii. Concluziile evidențiază importanța unor intervenții direcționate pentru a sprijini dezvoltarea competențelor lingvistice orientate spre carieră în medii educaționale diverse.

Cuvinte-cheie: atitudine comportamentală, atitudine cognitivă, competență în limba engleză, motivație, cursanți din învățământul tehnic și profesional